УДК 316.7:004]:027.54(477.83-25)"20"
DOI 10.32461/2409-9805.2.2026.362096

Цитування:
Мудроха В. О., Демчук Н. Р. Соціокультурний простір сучасної наукової бібліотеки: стратегії оновлення та досвід Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія.* 2026. № 2. С. 38–47.

Mudrokha V., Demchuk N. (2026). Sociocultural Space of a Modern Scientific Library: Renewal Strategis and Experience Vasyl Stefanyk National Scientific Library of Ukraine in Lviv. Library Science. Record Studies. Informology, 2, 38–47 [in Ukrainian].

Мудроха Валентина Олександрівна,
кандидатка наук з соціальних комунікацій,
старша дослідниця,
завідувачка відділу бібліотекознавства
Львівської національної наукової
бібліотеки України ім. В. Стефаника
https://orcid.org/0000-0001-9508-227X
Mudrokhavalentyna@gmail.com

Демчук Наталія Романівна,
кандидатка філологічних наук, доцентка,
доцентка кафедри
бібліотекознавства і бібліографії
Львівського національного
університету ім. І. Франка
https://orcid.org/0000-0003-4236-7794
Ndemch@ukr.net

СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ПРОСТІР СУЧАСНОЇ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ: СТРАТЕГІЇ ОНОВЛЕННЯ ТА ДОСВІД ЛЬВІВСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ УКРАЇНИ ІМЕНІ В. СТЕФАНИКА

Мета статті – *проаналізувати соціокультурну діяльність ЛННБ України ім. В. Стефаника, здійснити її науково-теоретичне обґрунтування та визначити роль реалізованих проєктів у сучасному інформаційно-комунікаційному просторі бібліотеки.* ***Методологія дослідження.*** *Застосовано сукупність методів і прийомів наукового пізнання: аналіз, синтез, класифікацію та систематизацію теоретичних даних, абстрагування й узагальнення основних положень і результатів дослідження. З-поміж спеціальних методів пізнання використано структурно-функціональний, проблемно-категоріальний, історіографічний, аналітичний і документознавчий аналіз. Важливим є застосування соціокомунікаційного методу дослідження, що дало змогу комплексно репрезентувати еволюцію та специфічні риси соціокультурних практик бібліотеки, а також виокремити й охарактеризувати її новітні форми та методи. Дескриптивний метод було використано для опису конкретних заходів і проєктів.* ***Наукова новизна*** *полягає в актуалізації змісту та форм соціокультурної діяльності сучасної наукової бібліотеки, а також у комплексному дослідженні трансформації її простору через інтеграцію музейних, цифрових та грантово-проєктних ініціатив.* ***Висновки.*** *На сучасному етапі функціонування книгозбірні відбувається докорінна трансформація її соціокультурної діяльності. Інноваційні форми взаємодії з користувачами наповнюються новим змістом, орієнтованим на зміцнення національної ідентичності та актуалізацію культурної спадщини в умовах глобальних викликів. Практична реалізація соціокультурних ініціатив бібліотеки охоплює створення меморіальних читальних залів, формування цифрових колекцій, а також організацію публічних заходів та експозицій. Пріоритетним вектором розвитку залишається міжнародна співпраця з Національним інститутом ім. Оссолінських, що втілюється в масштабних проєктах з оцифрування фондів та проведенні щорічних наукових заходів: Оссолінських зустрічей у Львові (Україна) та Стефаниківських читань у Вроцлаві (Республіка Польща). Така взаємодія не лише сприяє популяризації культурного надбання, а й зміцнює міждержавний науковий діалог та забезпечує взаємне збагачення новими ідеями.*

Ключові слова: *соціокультурна діяльність, Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника, культурно-експозиційний простір, цифрові продукти, інноваційно-проєктна діяльність, грантова діяльність.*

© Мудроха В. О., 2026. CC BY 4.0 (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)
© Демчук Н. Р., 2026. CC BY 4.0 (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

Mudrokha Valentyna,
PhD in Social Communications, Senior researcher,
Head of the Department of Library Science,
Vasyl Stefanyk National Scientific Library of Ukrainein Lviv

Demchuk Nataliia,
PhD in Philology, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Library Science and Bibliography,
Ivan Franko National University of Lviv

SOCIOCULTURAL SPACE OF A MODERN SCIENTIFIC LIBRARY: RENEWAL STRATEGIS AND EXPERIENCE VASYL STEFANYK NATIONAL SCIENTIFIC LIBRARY OF UKRAINE IN LVIV

The purpose of the article *is to analyze the sociocultural activities of the Vasyl Stefanyk National Scientific Library of Ukraine in Lviv, to provide its scientific-theoretical justification, and to determine the role of the implemented projects within the library's modern information and communication environment.* ***Methodology.*** *A complexof scientific methods and techniques wasapplied: analysis, synthesis, classification, and systematization of theoretical data, as well as abstraction and generalization of the study's main findings. Specialized methods included structural-functional, problem-categorical, historiographical, analytical, and documentary analysis. The sociocultural approach proved essential, allowing for a comprehensive representation of the evolution and specific features of the library's sociocultural practices, as well as identifying and characterizing its latest forms and methods. The descriptive method was used to detail specific events and projects.* ***Scientific novelty*** *lies in the actualization of the content and forms of sociocultural activities of a modern scientific library, as well as in a comprehensive study of its space transformation through the integration of museum, digital, and grant-project initiatives.* ***Conclusions.*** *At the current stage of the library's functioning, a fundamental transformation of its sociocultural activities is taking place. Innovative forms of user interaction are being filled with new content focused on strengthening national identity and actualizing cultural heritage in the face of global challenges. The practical implementation of sociocultural initiatives includes the creation of memorial reading rooms, the formation of digital collections, and the organization of public events and exhibitions. The priority vector of development remains international cooperation with the National Ossolinski Institute, which are embodies in large-scale projects for digitizing the funds and holding annual scientific events: «Ossolineum meetings»in Lviv (Ukraine) and «Stefanyk Readings» in Wroclaw (Poland). Such interaction not only contributes to the popularization of cultural heritage, but also strengthens interstate scientific dialogue and ensures mutual enrichment with new ideas.*

Keywords: *innovative forms of sociocultural activity, Vasyl Stefanyk National Scientific Library of Ukraine in Lviv, cultural-exhibition space, digital products, innovation and project activities, grant activities.*

Актуальність теми дослідження. Повномасштабне вторгнення росії на територію України спричинило трансформацію соціокультурної діяльності бібліотек, надавши їй нових форм та змістовних акцентів. На тлі звичних просвітницьких практик особливої ваги набувають інноваційні вектори: музейно-бібліотечний, віртуально-цифровий та грантово-проєктний. Водночас спостерігається виразний розворот тематики заходів у бік популяризації вітчизняної історії, літератури та системного формування української національної ідентичності.

Аналіз досліджень і публікацій. Упродовж 2022–2025 рр. провідними спеціалістами та науковцями бібліотечної галузі знань опубліковано серію статей, у яких розкривається практичний досвід діяльності бібліотечних установ різного підпорядкування (від національних до бібліотек закладів вищої освіти). Серед них праці: І. Гулик [3], Н. Захарової [5], С. Іваненко [6], С. Лозан [3], М. Макарової [8], Л. Матвійчук [10], В. Мудрохи [13], М. Подрезової [28], Т. Середи [5], А. Скорохватової [20], Л. Туровської [22]. Низку публікацій присвячено висвітленню проблем функціонування бібліотек та особливостям їхньої діяльності в умовах воєнного стану, створенню спеціалізованих організацій, спрямованих на допомогу книгозбірням, а також аналізу специфіки міжнародної та вітчизняної підтримки щодо реалізації бібліотеками окремих програм і проєктів. Серед них статті О. Вдовіної [1], С. Герасимова [19], Л. Дубровіної [4], Ю. Ковтанюка [4], Т. Кулаков-

ської [21], О. Макарової [9], А. Потіхи [17], С. Сердюк [19], Г. Солоіденко [21].

Дослідженню особливостей та специфіки інноваційної діяльності ЛННБ України імені В. Стефаника в період воєнного стану присвячено розвідки: Н. Зубко [24; 25], Г.Мельник-Хоха [14; 15; 23–27], В. Мудрохи [11–13; 23–27], Т. Огородника [14], Н. Попадюк [14; 15; 23; 24]. У цих дослідженнях фахівці книгозбірні описують механізми впровадження грантових ініціатив, висвітлюють особливості та специфіку реалізації проектів у науковій установі, акцентують увагу на техніко-технологічних складниках, а також описують можливості забезпечення їхньої сталості після завершення грантової підтримки. Детально висвітлено особливості формування страхового фонду книгозбірні та цифрових колекцій, що є критично важливим у часи війни, адже сприяє захисту й збереженню унікальних, рідкісних та цінних видань, які на сьогодні становлять історико-культурну спадщину та національне надбання України.

Мета статті – проаналізувати соціокультурну діяльність ЛННБ України ім. В. Стефаника, здійснити її науково-теоретичне обґрунтування та визначити роль реалізованих проєктів у сучасному інформаційно-комунікаційному просторі бібліотеки.

Виклад основного матеріалу. Поряд із традиційними формами соціокультурної діяльності (виставкова діяльність, заходи з популяризації книги, проведення екскурсій та презентацій тощо), бібліотека активно впроваджує інноваційні формати взаємодії з користувачами, що дає змогу адаптувати установу до вимог динамічного соціокультурного середовища. Ключовим стратегічним інструментом у цьому контексті виступають різнорівневі форми комунікації, які бібліотечний фахівець має інтегрувати у професійну практику.

Більшість інноваційних проєктів книгозбірні вдалося реалізувати завдяки співпраці з меценатами, державними та закордонними установами. Зокрема, львівські громадські діячі та меценати Олександр Свіщов та Юрій Котик фінансово підтримали створення в ЛННБ України ім. В. Стефаника двох меморіально-бібліотечних комплексів, які сьогодні є окрасою книгозбірні. Йдеться про «Меморіальний читальний зал імені Тетяни та Омеляна Антоновичів» і «Меморіальний читальний зал імені Івана Крип'якевича», які, попри воєнний стан в Україні, було урочисто відкрито 14 вересня 2023 р. Зазначені комплекси формують єдиний культурно-експозиційний простір, де висвітлено основні віхи життя та творчості таких визначних постатей історії України як Іван Крип'якевич (1886–1967) і подружжя Антоновичів.

У меморіальній частині відтворено інтер'єр кабінету, експоновано музейні предмети, культурні цінності, історичні реліквії, зокрема особисті речі національного значення, приватні бібліотеки вченого-історика та меценатів-засновників «Фундації Омеляна та Тетяни Антоновичів». Усі сегменти комплексу створюють цілісний простір, що відтворює атмосферу робітні професора І. Крип'якевича та репрезентує життя, діяльність і меценатські ініціативи О. і Т. Антоновичів.

У меморіальному читальному залі імені Івана Крип'якевича відвідувачі можуть ознайомитися з його працями та відчути атмосферу творчого пошуку визначного історика. Тут представлені особисті речі Івана Петровича: робочий стіл, канцелярське приладдя, окуляри, шафа, креденс із посудом, а також його дипломи, особисті документи та бібліотека науковця.

У читальному залі імені Омеляна та Тетяни Антоновичів не лише відтворено інтер'єр родини, а й облаштовано комп'ютеризовані робочі місця для роботи з оцифрованими документами. Обидва читальні зали функціонують для обслуговування користувачів та надання довідок на базі рукописної спадщини національного та світового значення.

Співпраця з Українським культурним фондом (далі – УКФ) розпочалася у 2023 році. За підтримки державної установи ЛННБ України ім. В. Стефаника вдалося успішно реалізувати два грантові проєкти – «Культурна спадщина Наукового товариства імені Тараса Шевченка (1874–1913): цифрова колекція» (червень-жовтень 2023 р.) та «Imago Ucrainæ на картах XV–XX ст.» (червень-листопад 2025 р.). У результаті обох проєктів було створено повнотекстові цифрові колекції, проведено виставкові заходи та презентації.

У першому випадку цифрову колекцію формують 500 видань, що відображають перший (1874–1891) і другий періоди (1892–1913) діяльності товариства. Сюди увійшов доробок 118 провідних учених та громадських діячів, частина з яких була репресована радянською владою. Деякі з оцифрованих примірників до 1939 р. належали до фонду Бібліотеки НТШ, про що свідчать власницькі знаки: маркування на оправах, форзацах, а також штампи на титульних та інших сторінках книжкового блока [12, 290–291].

Зважаючи на те, що 2023 рік був ювілейним – відзначалося 150-річчя заснування Наукового товариства імені Шевченка та 130-річчя Бібліотеки Товариства, – у ЛННБ України ім. В. Стефаника було проведено низку культурно-просвітницьких заходів. Зокрема, 16 листопада 2023 р. у виставковій залі Бібліотеки (вул. Сте-

фаника, 2) відбулося урочисте відкриття книжково-документальної виставки «Бібліотека Наукового товариства імені Шевченка – перша національна наукова бібліотека України» [2]. 14 грудня 2023 р. проведено круглий стіл «Бібліотека НТШ – перша національна наукова бібліотека України: перервана історія», який супроводжувався відкриттям однойменної тематичної пленерної виставки перед входом до головного корпусу книгозбірні[7].

Завдяки тісній співпраці ЛННБ України ім. В. Стефаника з Львівським національним університетом ім. Івана Франка, до ювілейних заходів активно долучилася студентська молодь – майбутні фахівці бібліотечно-інформаційної справи. Безпосереднє ознайомлення з раритетними експонатами дозволило майбутнім професіоналам не тільки наочно побачити масштаби наукової спадщини НТШ, а й ознайомитися із специфікою експозиційної роботи бібліотеки.

Ще більш значущою стала їхня роль під час проведення круглого столу. Спільно з науковими керівниками студенти підготували ґрунтовні доповіді, презентували власні дослідження та взяли активну участь в обговоренні та фахових дискусіях. Така залученість молодих дослідників є критично важливою, адже вона перетворює теоретичне навчання на практичний досвід. Участь у заходах такого рівня дає змогу студентам:

1) перейняти дослідницьку етику та методику роботи з історичними джерелами безпосередньо від досвідчених науковців;

2) відчути професійну причетність до збереження національної пам’яті;

3) розвинути навички публічного виступу та ведення наукової полеміки у професійному середовищі.

Саме через таку живу взаємодію з історією книгозбірні формується нове покоління бібліотекарів, здатних не лише зберігати, а й фахово інтерпретувати нашу культурну спадщину.

Важливо, що під час відзначення ювілейного року та підготовки наукових та культурно-мистецьких заходів утвердилося розуміння: ЛННБ України не була створена радянською владою 2 січня 1940 р., а є правонаступницею Бібліотеки Наукового товариства імені Шевченка у Львові. Для керівництва книгозбірні принциповим було довести це спадкоємництво, засвідчити його документально й таким чином відновити історичну справедливість. У результаті наукового обґрунтування цього питання, яке тривало майже два роки, 16 квітня 2025 р. Президія НАН України ухвалила Постанову № 131 «Про історичну інституційну спадкоємність Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника»[16]. Цей документ офіційно закріплює історичну тяглість установи та підтверджує факт правонаступництва Бібліотеки Наукового товариства імені Шевченка у Львові.

У листопаді 2025 р. команда книгозбірні успішно завершила реалізацію культурно-мистецького проєкту «Imago Ucrainæ на картах XV–XX ст.», здійсненого за підтримки Українського культурного фонду (УКФ).Сформована у межах проєкту цифрова колекція налічує 60 описів з оцифрованими копіями картографічних документів 1493–1992 рр. із картографічної колекції ЛННБ України ім. В. Стефаника у форматі PDF. Вона доступна за покликанням: https://surl.li/jriqta

24 жовтня 2025 р. відбулася презентація грантового проєкту «Imago Ucrainæ на картах XV–XX ст.» та урочисте відкриття однойменної картографічної експозиції [18]. Станом на сьогодні виставку вже відвідало понад 5000 осіб, серед яких:

1) представники влади та дипломатичний корпус: їхня зацікавленість підкреслює геополітичну значущість презентованих картографічних документів, а також державну та наукову вагу реалізованого проєкту;

2) представники наукової спільноти та академічних кіл: історики, картографи, джерелознавці та дослідники культурної спадщини, які відзначили високий рівень наукового опрацювання колекції та її значення для спростування історичних міфів;

3) представники профільних інституцій та фахової спільноти: спеціалісти архівних, бібліотечних та музейних установ різного підпорядкування, які відвідали експозицію в межах професійного обміну досвідом щодо оцифрування та презентації картографічних фондів;

4) викладачі закладів вищої освіти та студентство, для яких виставка стала майданчиком для проведення практичних занять з історії та географії;

5) мешканці та гості міста: значну частину відвідувачів склали львів’яни, туристи, а також учнівська молодь, для якої організовувалися спеціальні кураторські екскурсії, адаптовані до різних вікових груп;

6) медіаспільнота: журналісти провідних видань, які висвітлювали відкриття експозиції як одна із найвизначніших культурних подій сезону.

Важливо зазначити, що експозиція продовжує свою роботу. Книгозбірня запрошує до огляду всіх охочих та продовжує прийом організованих груп відвідувачів упродовж наступного року. Кураторські екскурсії проводяться за попе-

реднім записом, забезпечуючи глибоке занурення в історію формування українських територій крізь призму картографії.

Особливістю реалізації цього грантового проєкту стало видання наукового каталогу «Imago Ucrainæ на картах XV–XX ст.», у якому представлено ключові експонати діючої виставки. Видання містить вступне слово генерального директора ЛННБ України ім. В. Стефаника Василя Ферштея, а також наукову передмову завідувача відділу картографії Тараса Огородника, присвячену дослідженню та історичній цінності репрезентованих документів.

Важливою перевагою видання є те, що всі матеріали підготовлені трьома мовами – українською, англійською та польською. Такий підхід не лише підкреслює міжнародний масштаб проєкту, а й дає змогу значно розширити коло зацікавлених осіб. Завдяки розповсюдженню каталогу серед найбільших бібліотек України, а також його передачі іноземним партнерам, наукові знання про картографічну спадщину України стають доступними для широкої світової аудиторії. Це забезпечує тривалий інформаційний ефект та сприяє інтеграції української історичної науки у глобальний інтелектуальний простір.

Для висвітлення обох грантових проєктів на офіційному вебсайті ЛННБ України ім. В. Стефаника (https://www.lsl.lviv.ua) створено спеціальні сторінки, перехід до яких здійснюється за допомогою оригінальних графічних логотипів. На них у вільному та необмеженому доступі розміщено всі матеріали, які можна оглянути незалежно від наявності читацького квитка. Усі охочі мають можливість ознайомитися із цифровими колекціями в режимі 24/7.

У межах міжнародної співпраці з Національним інститутом ім. Оссолінських(Вроцлав, Республіка Польща) реалізується низка соціокультурних заходів. Зокрема, впроваджуються документально-інформаційні проєкти з оцифрування культурної спадщини українського та польського народів, проводяться спільні виставки та наукові заходи.

Реалізація спільних ініціатив розпочалася у 2004 р. із підписання тристоронньої угоди «Про реалізацію документально-інформаційного проєкту, що стосується культурної спадщини українського та польського народів» [23, 377]. Сторонами угоди стали: Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника (Львів, Україна), Національний інститут ім. Оссолінських (Вроцлав, Республіка Польща) та Digital-Center (Познань, Республіка Польща). Пріоритетним завданням партнерства було визначено оцифрування документальних матеріалів — зокрема найбільш цінних видань із фондів обох установ, що становлять національне надбання України та Польщі.

Завдяки успішній співпраці сьогодні на вебсайті ЛННБ України ім. В. Стефаника у вільному необмеженому доступі 24/7 розміщена цифрова колекція «Колекція збірки Оссолінеуму». Вона налічує понад 4 млн сканованих зображень документів із фонду відділу рукописів ЛННБ України ім. В. Стефаника. Інша цифрова колекція – «Архів НТШ з Національного інституту ім. Оссолінських у Вроцлаві» – наразі перебуває на етапі формування. База даних постійно оновлюється і наповнюється новими документами з фонду Національного інституту ім. Оссолінських. Доступ до обох цифрових колекцій є безкоштовному режимі 24/7 на офіційному вебсайті ЛННБ України ім. В. Стефаника в межах інформаційного ресурсу «Електронні колекції». Аналогічний доступ до документів налагоджений також у Національному інституті ім. Оссолінських та в інших партнерських установах.

З метою забезпечення високоякісного сканування та створення точних цифрових копій документів у 2023 році було створено Центр з оцифрування рідкісних документів (далі – Центр), обладнаний відповідно до міжнародних стандартів. У головному корпусі книгозбірні облаштовано спеціалізоване приміщення, де виконано ремонтні роботи згідно з вимогами до систем кондиціювання, освітлення та ергономіки простору. Загалом у Центрі розгорнуто п’ять станцій оцифрування та два комп’ютеризовані робочі місця. Між ними встановлено спеціальні перегородки для світлової ізоляції, що мінімізує вплив випромінювання від сканерів під час роботи. Така організація простору є критично важливою, аби технічні параметри однієї станції не впливали на якість отриманих зображень на сусідніх робочих місцях.

Для роботи з цим високотехнологічним обладнанням фахівці Центру пройшли професійне стажування на базі аналогічного підрозділу, що успішно функціонує при Національному інституті ім. Оссолінських. Персонал опанував методику сканування різних типів документів та специфіку обслуговування технічних засобів. Окрему увагу під час практичних занять було приділено етапу постобробки відсканованих матеріалів, оскільки цей процес є визначальним для створення надійного страхового фонду та формування якісних електронних колекцій. Попри виклики повномасштабної війни в Україні, Центр розпочав активну роботу.

Іншим широкомасштабним проєктом, який реалізується у співпраці із Національним інсти-

тутом ім. Оссолінських, є «Оссолінські зустрічі», які проводяться щоквартально, починаючи з 2006 р., під патронатом Генерального консула Республіки Польща у Львові. Зустрічі транслюються на YouTube-каналах «Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника» та «Ossolineum», а також на офіційних сторінках установ у соціальній мережі Facebook — «ЛННБ України ім. В. Стефаника» та «Zakład Narodowyim. Ossolińskich» відповідно. Вони завжди є значною подією в культурному житті обох країн та широко висвітлюються у засобах масової інформації. Учасниками проєкту є видатні українські та польські особистості – державні діячі, представники культури, науки та освіти, провідні фахівці гуманітарної сфери. Трансляції проводяться двома мовами – українською та польською. Важливою особливістю заходів є їхня двомовність: усі трансляції та дискусії проводяться українською та польською мовами.

Із початком повномасштабного вторгнення російської федерації в Україну (24 лютого 2022 р.) вектор «Оссолінських зустрічей» змінився у бік найгостріших викликів сьогодення: висвітлення подій війни, протидії інформаційним маніпуляціям та дезінформації, а також обговорення стратегій відбудови держави у повоєнний період.

На знак солідарності та підтримки України польська сторона започаткувала у стінах Національного інституту ім. Оссолінських (Вроцлав, Республіка Польща) аналогічний проєкт – «Стефаниківські читання». Для ЛННБ України ім. В. Стефаника проведення таких заходів є надзвичайно важливим, адже вони утверджують суб'єктність української науки та культури в європейському інтелектуальному просторі, перетворюючи професійний діалог на дієвий інструмент культурної дипломатії. На сьогодні успішно реалізовано вже дві такі зустрічі у Вроцлаві: перша була присвячена темі «Українське мистецтво під час війни»(5 листопада 2025 р.), що дало змогу мовою культури засвідчити стійкість нашого народу; друга фокусувалася на «Психологічному вимірі війни та української ідентичності» (4 лютого 2026 р.), порушуючи глибинні питання збереження національної самосвідомості в умовах екзистенційної загрози. Такий двосторонній формат співпраці – «Оссолінські зустрічі» у Львові та «Стефаниківські читання» у Вроцлаві – символізує непохитну інтелектуальну єдність та спільну відповідальність за збереження європейських цінностей.

Наукова новизна роботи полягає в актуалізації змісту та форм соціокультурної діяльності сучасної наукової бібліотеки, а також у комплексному дослідженні трансформації її простору через інтеграцію музейних, цифрових та грантово-проєктних ініціатив.

Висновки. На сучасному етапі функціонування книгозбірні відбувається докорінна трансформація її соціокультурної діяльності. Інноваційні форми взаємодії з користувачами наповнюються новим змістом, орієнтованим на зміцнення національної ідентичності та актуалізацію культурної спадщини в умовах глобальних викликів.

Створення в структурі установи унікального культурно-експозиційного простору та успішне функціонування в його межах меморіальних читальних залів імені Тетяни та Омеляна Антоновичів, а також імені Івана Крип'якевича дає змогу не лише надавати бібліотечні послуги, а й репрезентувати приватні збірки та особисті речі видатних постатей, що мають загальнонаціональне значення.

Серед новітніх форм соціокультурної діяльності важливе місце посідають віртуально-цифрові продукти, створення яких стало можливим завдяки залученню фінансової підтримки партнерів – Українського культурного фонду та Національного інституту ім. Оссолінських. У партнерстві з УКФ сформовано цифрові колекції «Культурна спадщина Наукового товариства імені Тараса Шевченка (1874–1913)» (2023) та «Imago Ucrainæ на картах XV–XX ст.» (2025).Також реалізовано масштабні ініціативи з оцифрування збірок Оссолінеуму (2021) та Архіву НТШ (процес триває) у співпраці з польськими колегами. Наявність таких електронних продуктів забезпечує користувачам вільний необмежений дистанційний доступ до національних раритетів у режимі 24/7. Інноваційно-проєктна та грантова діяльність ЛННБ України ім. В. Стефаника, окрім згаданої цифровізації, включала організацію культурно-просвітницьких заходів та експозицій. Зокрема, було розгорнуто тематично-документальні виставки «Бібліотека Наукового товариства імені Шевченка – перша національна наукова бібліотека України» (2023–2024) та «Imago Ucrainæ на картах XV–XX ст.» (2025–2026).

Важливим складником міжнародної співпраці з Національним інститутом ім. Оссолінських залишається проведення «Оссолінських зустрічей» у Львові та «Стефаниківських читань» у Вроцлаві. Спільна робота українських і польських дослідників щодо висвітлення питань культурної спадщини на цих заходах сприяє зміцненню міжнародних зв'язків і є прикладом успішної співпраці, діалогу та взаємного збагачення новими ідеями.

Список використаних джерел

1. Вдовіна О. О. Діяльність бібліотек в умовах російської агресії проти України. *Інформація, комунікація та управління знаннями в глобалізованому світі* : збірник матеріалів V Міжнародної наукової конференції (23-24 червня 2022). Київ : Видавничий центр КНУКіМ, 2022. С. 53–55. URL: https://knukim.edu.ua/wp-content/uploads/2022/06/28.06.22-Zbirnyk-materialiv-2022-1.pdf#page=53 (дата звернення: 02.03.2026).
2. Відродження перерваної історії. Бібліотека НТШ – перша національна наукова бібліотека України (книжково-документальна виставка). URL: https://surl.li/gvalyr (дата звернення: 02.03.2026).
3. Гулик І. В., Лозан С. В. Соціокультурна діяльність бібліотеки – важливий компонент у системі формування соціальної особистості студента. *Бібліотека у сучасному інформаційному просторі: проблеми та перспективи (до 100-річчя бібліотеки Університету Ушинського)* : тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної бібліотечної конференції (17 листопада 2022 р.). Одеса : Південноукр. нац. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського, 2023. С. 49–53. URL: http://dspace.pdpu.edu.ua/handle/123456789/16729 (дата звернення: 02.03.2026).
4. Дубровіна Л., Ковтанюк Ю. Гуманітарна допомога європейських партнерів під час воєнного стану і перспективи розвитку цифровізації колекцій Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського. *Бібліотечний вісник.* 2024. № 1 (273). С. 34–44. DOI: https://doi.org/10.15407/bv2024.01.034.
5. Захарова Н., Середа Т. Соціокультурна діяльність Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського в умовах воєнного стану. *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського*. 2023. Вип. 68. С. 114–124. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/everlib/item/er-0004843 (дата звернення: 02.03.2026).
6. Іваненко С. Основні напрямки діяльності бібліотеки наукової установи Національної академії наук України в умовах воєнного стану. Н*аукові праці Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського*. 2023. Вип. 68. С. 125–138. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/npnbuimviv_2023_68_10 (дата звернення: 02.03.2026).
7. Круглий стіл «Бібліотека НТШ – перша національна наукова бібліотека України: перервана історія» і відкриття однойменної тематичної банерної виставки. URL: https://surl.li/laqcju (дата звернення: 02.03.2026).
8. Макарова М. Культурно-мистецькі заходи бібліотек України в умовах війни. *Питання культурології.* 2023. № 42. С. 195–205. DOI: https://doi.org/10.31866/2410-1311.42.2023.293777.
9. Макарова О. І. Важлива роль бібліотеки у воєнний час: минуле та сучасне. *Бібліотечний Меркурій.* 2023. Вип. 1(29). С. 145–154. DOI: https://doi.org/10.18524/2707-3335.2023.1(29).280030.
10. Матвійчук Л. Соціокультурна робота Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника: наративи історичної пам'яті. *Бібліотечний вісник*. 2024. № 4 (276). С. 19–28. DOI: https://doi.org/10.15407/bv2024.04.019.
11. Мудроха В. О. Інноваційний розвиток бібліотеки: проєктні рішення та грантові програми. *Вісник Книжкової палати*. 2024. № 5. С. 18–24. DOI: https://doi.org/10.36273/2076-9555.2024.5(334).18-24.
12. Мудроха В. О. Інноваційно-проєктна та грантова діяльність книгозбірні (досвід ЛННБ України ім. В. Стефаника). *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського*. 2024. Вип. 72. С. 287–297. DOI: https://doi.org/10.15407/np.72.287.
13. Мудроха В. О. Особливості соціокультурної діяльності ЛННБ України ім. В. Стефаника у часі воєнного стану. *Бібліотека. Наука. Комунікація. Інтеграція у міжнародний бібліотечний простір* : матеріали Міжнародної наукової конференції (8–10 жовтня 2024 р.). Київ : НБУВ, 2025. С. 142–148. URL: http://conference.nbuv.gov.ua/report/view/id/2007.
14. Огородник Т., Попадюк Н., Мельник-Хоха Г. «Imago Ucrainæ на картах XV–XX ст.»: ідея та ключові заходи грантового проєкту. *Вісник Книжкової палати*. 2025. № 11. С. 13–19. DOI: https://doi.org/10.36273/2076-9555.2025.11(352).13-19.
15. Попадюк Н., Мельник-Хоха Г. «Imago Ucrainæ на картах XV–XX ст.»: проєктна діяльність, особливості формування та каталогізації цифрової колекції ЛННБ України ім. В. Стефаника. *Бібліотеки, архіви, музеї в умовах війни* : XXVIII Всеукраїнська науково-практична конференція «Короленківські читання 2025» (Харків, 22–23 жовтня 2025 р.). URL: https://padlet.com/libjournalist/2025-qlg28hlx9mhb4giq/wish/AL83WzGO6m7Ma0Pg (дата звернення:

02.03.2026).

16. Постанова Президії НАН України «Про історичну інституційну спадкоємність Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника». URL: https://surl.li/wdxuoc (дата звернення: 02.03.2026).

17. Потіха А. Діяльність бібліотек України в умовах російської воєнної агресії. Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. 2022. Вип. 64. С. 55–73. DOI: https://doi.org/10.15407/np.64.055.

18. Презентація грантового проєкту та урочисте відкриття виставки «Imago Ucrainæ на картах XV–XX століть». URL: https://surl.li/mnihcu (дата звернення: 02.03.2026).

19. Сердюк С., Герасимова С. Бібліотеки України під час війни: адаптація до нових реалій та визначення пріоритетів. *Бібліотечний форум: історія, теорія і практика*. 2022. № 3 (29). С. 9–14. URL: http://odnb.odessa.ua/img/novini_2016/645/serdyuk.pdf (дата звернення: 02.03.2026).

20. Скорохватова А. Місія національної історичної бібліотеки України в контексті збереження історичної пам'яті українського народу: [повідомлення]. *Бібліотечний вісник*. 2023. № 4(272). С. 76–79. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2023_4_9 (дата звернення: 02.03.2026).

21. Солоіденко Г., Кулаковська Т. Збереження бібліотечного фонду – пріоритетний напрям діяльності бібліотек наукових установ НАН України в умовах воєнного часу. *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського*. 2023. Вип. 68. С. 261–273. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/npnbuimviv_2023_68_20 (дата звернення: 02.03.2026).

22. Туровська Л. Трансформація діяльності наукової бібліотеки в умовах воєнного стану (на прикладі Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського). Вісник Книжкової палати. 2023. № 1. С. 31–37. DOI: https://doi.org/10.36273/2076-9555.2023.1(318).31-37.

23. Melnyk-Khokha G., Popadiuk N., Mudrokha V. Contemporary technologies of presenting Scientific Library's electronic digital resources in the global information medium. *2022 IEEE* : 17th International Conference on Computer Sciences and Information Technologies (CSIT).2022. Pp. 377–381. DOI: https://doi.org/10.1109/CSIT56902.2022.10000548.

24. Melnyk-Khokha G., Popadiuk N., Zubko N., Mudrokha V. Project solutions for integration of the «Book heritage of the Shevchenko scientific society (1873–1913)»: digital collection into the library's electronic infrastructure.CEUR Workshop Proceedings, 4th International Workshop IT ProjectManagement, ITPM 2023. 2023. T. 3453. Pp. 206–215. URL: https://ceur-ws.org/Vol-3453/paper19.pdf

25. Melnyk-Khokha G., Zubko N. & Mudrokha V. Project solutions and communication strategies for the successful implementation of the grant project «Digital collection of book heritage of the Shevchenko Scientific Society (1874–1913)».2023 IEEE: 18th International Conference on Computer Science andInformation Technologies. Lviv. 2023. Pp. 1–6. DOI: https://doi.org/10.1109/CSIT61576.2023.10324199

26. Mudrokha V. &Melnyk-Khokha G. Imago Ucrainæ on the Maps of the 15th–20th centuries: Visualizing National Identity and Statehood in Times of War. *Transcending Boundaries*: *Unraveling the Dynamics of Cutting-Edge Research and its Transformative Impact on the Global Sphere* : proceedings of the 2nd International Scientific and Practical Internet Conference. 2025. Pp. 6–9. URL: http://www.wayscience. com/en/2nd-conference-july-10-11-2025/ (дата звернення: 02.03.2026).

27. Mudrokha, V., Melnyk-Khokha, G. The role of grant programs of the Ukrainian Cultural Foundation for the preservation and promotion of National Heritage. *From Science to Practice: Innovations across Life Domains*: proceedings of the 1st International Scientific and Practical Internet Conference. 2025. Pp. 7–9. URL: http://www.wayscience.com/en/1st-conference-july-3-4-2025/ (дата звернення: 02.03.2026).

28. PodrezowaM. Biblioteka Naukowa Odeskiego Uniwersytetu Narodowego im. I. I. Miecznikowawrealiachwojny. Biuletyn EBIB (Biblioteki ukraińskie). 2023. Nr. 1 (208). S. 1–7. URL: http://ebibojs.pl/index.php/ebib/article/view/846 (дата звернення: 02.03.2026).

References

1. Vdovina, O. O. (2022). Library activities in the context of russian aggression against Ukraine. Information, Communication and Knowledge Management in a Globalized World: Proceedings of the Fifth International Scientific Conference, 53–55. Retrieved from: https://knukim.edu.ua/wp-content/uploads/2022/06/28.06.22-_Zbirnyk-materialiv_-2022-1.pdf#page=53 [in Ukrainian].

2. Revival of interrupted history. The National Scientific Library of Ukraine is the first national

scientific library (book and documentary exhibition). (2023). Retrieved from: https://surl.li/gvalyr [in Ukrainian].

3. Hulyk, I. V., & Lozan, S. V. (2023). The socio-cultural activities of the library are an important component in the system of forming a student's social personality. Library in the modern information space: problems and prospects (to the 100th anniversary of the Ushynskyi University library): abstracts of the reports of the All-Ukrainian Scientific and Practical Library Conference, 49–53. Retrieved fromhttp://dspace.pdpu.edu.ua/handle/123456789/16729 [in Ukrainian].

4. Dubrovina, L. & Kovtaniuk, Yu. (2023). Humanitarian assistance of European partners and prospects for the Development of digitalization of the V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine collections. Bibliotechnyi visnyk, 1 (273), 34–44 DOI: https://doi.org/10.15407/bv2024.01.034 [in Ukrainian].

5. Zakharova, N., & Sereda, T. (2023). Sociocultural work of the V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine under martial law. Academic Papers of Vernadsky National Library of Ukraine, 68, 114–124. Retrieved from http://irbis-nbuv.gov.ua/everlib/item/er-0004843 [in Ukrainian].

6. Ivanenko, S. (2023). The main areas of activity of the scientific institution library of the National Academy of Science of Ukraine in the conditions of the martial law. Academic Papers of Vernadsky National Library of Ukraine, 68, 125–138. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/npnbuimviv_2023_68_10 [in Ukrainian].

7. Round table «The National Scientific Library of Ukraine – the first national scientific library of Ukraine: an interrupted history» and the opening of the thematic banner exhibition of the same name. (2023). Retrieved from: https://surl.li/laqcju [in Ukrainian].

8. Makarova, M. (2023). Cultural and artistic events of Ukrainian libraries during the war. Issues in Cultural Studies,42, 195–205 DOI: https://doi.org/10.31866/2410-1311.42.2023.293777 [in Ukrainian].

9. Makarova, O. I. (2023). The important role of the library in wartime: past and present. Library Mercury, 1(29), 145–154. DOI: https://doi.org/10.18524/2707-3335.2023.1(29).280030 [in Ukrainian].

10. Matviichuk, L. (2024).Sociocultural activity of Vasyl Stefanyk National Scientific Library of Ukraine in Lviv: narratives of historical memory. Bibliotechnyi visnyk, 4 (276), 19–28. DOI: https://doi.org/10.15407/bv2024.04.019 [in Ukrainian].

11. Mudrokha, V. (2024). Innovative development of the library: project solutions and grant programs. Bulletin of the Book Chamber, 5, 18–24. DOI: https://doi.org/10.36273/2076-9555.2024.5(334).18-24 [in Ukrainian].

12. Mudrokha, V. (2024). Innovative-project and grant activities of the library (experience Vasyl Stefanyk National Scientific Library of Ukraine in Lviv). Academic Papers of Vernadsky National Library of Ukraine, 72, 287–297. DOI: https://doi.org/10.15407/np.72.287 [in Ukrainian].

13. Mudrokha, V. (2025). Features of socio-cultural activity Vasyl Stefanyk National Scientific Library of Ukraine in Lviv during of martial law. Library. Science. Communication. Integration into the International Library Space: materials of the international scientific conference, 142–148. Retrieved from: http://conference.nbuv.gov.ua/report/view/id/2007 [in Ukrainian].

14. Ohorodnyk, T. Popadiuk, N. & Melnyk-Khokha, G. (2025). «Imago Ucrainæon the Maps of the 15th–20th Centuries»:the idea and key activities of the grant project. Bulletin of the Book Chamber, 11, 13–19. DOI: https://doi.org/10.36273/2076-9555.2025.11(352).13-19 [in Ukrainian].

15. Popadiuk, N. & Melnyk-Khokha, G. (2025). «Imago Ucrainæon the Maps of the 15th–20th Centuries»: project activities, features of the formation and cataloging of the digital collection of the V. Stefanyk National Scientific Library of Ukraine in Lviv. Libraries, archives, museums in wartime conditions: XXVIII All-Ukrainian scientific and practical conference «Korolenkiv Readings 2025» [in Ukrainian]. Retrieved from https://padlet.com/libjournalist/2025-qlg28hlx9mhb4giq/wish/AL83WzGO6m7Ma0Pg

16. Resolution of the Presidium of the NAS of Ukraine «On the historical institutional continuity of the V. Stefanyk National Scientific Library of Ukraine in Lviv».(2025). Retrieved from: https://surl.li/wdxuoc [in Ukrainian].

17. Potikha, A. (2022). Activities of Ukrainian Libraries in the Conditions of Russian Military Aggression. Academic Papers of Vernadsky National Library of Ukraine, 64, 55–73. DOI: https://doi.org/10.15407/np.64.055 [in Ukrainian].

18. Presentation of the grant project and the grand opening of the exhibition «Imago Ucrainæ on maps of the 15th–20th centuries». (2025). Retrieved from: https://surl.li/mnihcu [in Ukrainian].

19. Serdiuk, S., Herasymova, S. (2022). Libraries of Ukraine during the war: adaptation to new

realities and determination of priorities. Library Forum: history, theory and practice, 3 (29), 9–14. Retrieved from: http://odnb.odessa.ua/img/novini_2016/645/serdyuk.pdf [in Ukrainian].

20. Skorokhvatova, A. (2023). The mission of the National Historical Library of Ukraine in the context of preserving the historical memory of the Ukrainian people: [message]. Bibliotechnyi visnyk, 4 (272), 76–79. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2023_4_9 [in Ukrainian].

21. Soloidenko,G. & Kulakovska, T. (2023). Preservation of the library collection is a priority direction of the libraries of scientific institutions of the NAS of Ukraine in the conditions of wartime. Academic Papers of Vernadsky National Library of Ukraine, 68, 261–273. Retrieved fromhttp://nbuv.gov.ua/UJRN/npnbuimviv_2023_68_20 [in Ukrainian].

22. Turovska, L. (2023). Transformation of scientific library activities under the conditions of the state of martial law. Bulletin of the Book Chamber, 1, 31–37. DOI:https://doi.org/10.36273/2076-9555.2023.1(318).31-37 [in Ukrainian].

23. Melnyk-Khokha, G., Popadiuk, N. & Mudrokha, V. (2022). Contemporary technologies of presenting Scientific Library's electronic digital resources in the global information medium. 2022 IEEE: 17th International Conference on Computer Sciences and Information Technologies (CSIT), 377–381. DOI: https://doi.org/10.1109/CSIT56902.2022.10000548 [in English].

24. Melnyk-Khokha, G., Popadiuk, N., Zubko, N. & Mudrokha, V. (2023). Project solutions for integration of the «Book heritage of the Shevchenko scientific society (1873–1913)»: digital collection into the library's electronic infrastructure. CEUR Workshop Proceedings, 4th International Workshop IT Project Management, ITPM 2023, 3453, 206–215. Retrieved from: https://ceur-ws.org/Vol-3453/paper19.pdf [in English]

25. Melnyk-Khokha, G., Zubko, N. & Mudrokha, V. (2023). Project solutions and communication strategies for the successful implementation of the grant project «Digital collection of book heritage of the Shevchenko Scientific Society (1874–1913)». 2023 IEEE: 18th International Conference on Computer Science and Information Technologies, 1–6. DOI: https://doi.org/10.1109/CSIT61576.2023.10324199 [in English]

26. Mudrokha, V. & Melnyk-Khokha, G. (2025). Imago Ucrainæ on the Maps of the 15th–20th Centuries: Visualizing National Identity and Statehood in Times of War. Transcending Boundaries: Unraveling the Dynamics of Cutting-Edge Research and its Transformative Impact on the Global Sphere:proceedings of the 2nd International Scientific and Practical Internet Conference, 6–9. Retrieved from http://www.wayscience.com/en/2nd-conference-july-10-11-2025/ [in English].

27. Mudrokha, V. & Melnyk-Khokha, G. (2025). The role of grant programs of the Ukrainian Cultural Foundation for the preservation and promotion of National Heritage. From Science to Practice: Innovations across Life Domains: proceedings of the 1st International Scientific and Practical Internet Conference, 7–9. Retrieved fromhttp://www.wayscience.com/en/1st-conference-july-3-4-2025/ [in English].

28. Podrezova, M. (2023). Scientific Library of Odesa I. I. Mechnykov National University in the realities of war. EBIB Biuletyn (Ukrainian libraries), 208, 1–7. Retrieved fromhttp://ebibojs.pl/index.php/ebib/article/view/846 [in Polish].

Стаття надійшла до редакції 05.03.2026
Отримано після доопрацювання 09.04.2026
Прийнято до друку 20.04.2026
Опубліковано 25.05.2026